

Hoofstuk 1: Klanke

Begripstoets

1.
  - a) Fransie
  - b) Superman
  - c) Omtrent 3–4 jaar, want hy praat nie volsinne nie.
  - d) 16–17 jaar. Sy het nog nie 'n lisensie nie, maar kan al motor bestuur.
2. 'n Mediese dokter
3. Die dag toe die glasogie dood is by die partytjie en sy hom nie kon help nie.
4. Mathematics, Science, Biology
5. Hulle ma, die dokter en die tannie by wie se huis die partytjie was.
- 6.

Waar?	Wanneer?	Wat het daar gebeur?
By 'n kinderpartytjie	Toe sy klein was.	Die glasogie is dood.
In hulle woonstel.	Toe Fransie siek was	Sy het vermoed hy het meningitis.
Die dokter se spreekkamer	Nadat sy met Fransie dokter toe gery het.	Die dokter ondersoek vir Fransie

7. Die dokter, die ontvangsdame en onbekende persoon wat die deureklokkie lui.
8. Al drie antwoorde is reg.
9. Dit was 'n klein, groen voëltjie.
10. Sy maak die tafel met lang, geïrriteerde hale skoon en sy dink Fransie is net stout.
11. Ja, hy gaan sit by haar en sy vra hom mooi wat fout is. Hy lê ook by haar.
- 12.

a) instinct	e) doctor
b) license	f) regulate
c) symptoms	g) coma
d) stiff	

13.

a) squirm	e) sadly
b) tumble	f) sobs
c) hammer	g) fate
d) hesitate	

14. Breinvliesontsteking
15. Almal is korrek, behalwe dat hy stout is en dat sy maag werk.
16. Die brein reguleer die beweging.
17. Hoe groot sy geskrik het. ✓
- 18.

- Ellips: ek wou nog altyd ...
- Deelteken: buite-pasiënte
- Punt by 'n afkorting: Dr.
- Kommapunt om twee sinne te verbind: Ma is besig om die tafel met geïrriteerde hale skoon te vee; Fransie staan teen 'n kombuiskas en snik.
- Vraagteken in 'n eenwoordsin: Koors?
- Koppelteken: Sal hom maar Panado-stroop gee.
- Kappie: sê
- Akkuataksent: hy's kóórsig

- Dubbelpunt: “die woorde uit voordat ek dit kon keer: ‘Ek wil vreeslik graag ’n dokter word, ek wou nog altyd ...’”
- Aanhalingstekens: “Kop seer”
- Afkappingstekens: hy’s dood

Woordeskatuitbreiding

Visual Arts	Law
Marketing	Accounting
Drama	Psychology
Engineering	Languages
Information Science	Theolog
Communication Technology	Nursing
Music	Mathematics
Education	

Vokale

1.

Kort vokale	Lang vokale	Vokale van verskillende letters
kultureel	nuus	reusagtig
bottels	kleedkamer	neus
vinnig	muurbal	moedeloos
lekker	verstaanbaar	seuntjies
eksamen		siek
vakansie		

2. Kort vokale:

- ek (reël 1)
- sit (reël 1)
- op (reël 1)
- hom (reël 1)
- dop (reël 1)
- in (reël 1)
- nog (reël 2)
- vir (reël 2)
- ons (reël 2)
- het (reël 2)
- grasperk (reël 2)
- of (reël 2)
- swembad (reël 2)
- as (reël 3)
- te (reël 5)
- sit (reël 6)
- al (reël 6)
- van (reël 6)
- gras (reël 7)
- sirkus (reël 8)

Dubbelvokale:

- stoepmuurtjie (reël 1)
- soos (reël 1)
- skaam (reël 4)
- morsdood (reël 4)
- hierheen (reël 5)
- huur (reël 6)
- gee (reël 7)
- raad (reël 7)

Vokale van verskillende letters:

- die (reël 1)
- stoepmuurtjie (reël 1)
- toe (reël 1)
- grappies (reël 2)
- nie (reël 3)
- gaan (reël 3)
- iewers (reël 3)
- moet (reël 3)
- vriende (reël 4)
- hierheen (reël 5)
- markiestent (reël 5)

- liggies (reël 5)

Diftonge

- vlieg
  - reuk
  - been
  - groen
  - bang, vloer
- luisteraar
  - pynlik
  - leierskap
  - stykyster
  - vuilgoed
- verjaardagpartytjie, besluit
  - weier, altyd, baklei
  - klein, lyf
  - uitrig, gryp
  - huil, styf, buig
  - huiwer, eindelik, buite-pasiënte
  - kyk, luister, stry

Konsonante

- stemloos
  - stemhebbend
  - stemloos
- M
  - g
  - r
  - r
  - d

Klankbou

- KVKKVKKD
  - KVKKVK
  - KKDK
  - KKDK
  - KVKVK
- braai
  - raak
  - houer
  - verbaas
  - waai

Lettergrepe en klankgrepe

- na-tuur-lik
  - ge-braak
  - nota
  - vuur-warm
  - vrees-lik
- ak-tri-se
  - ge-gaan
  - uit-trek-sels
  - fa-mi-lies

e) ver-de-dig

3.

Woord	Klankgreep	Lettergreep
vinnig	vi-nig	vin-nig
bedjie	bê-kie	bed-jie
opgeëet	op-ge-eet	op-ge-ë-et
baie	bai-je	bai-e
handdoek	han-doek	hand-doek
spieëlkas	spiel- kas	spi-ë-el-kas
biltong	bil-tong	bil-tong

4.

a) Leerders onderstreep die diftonge en omkring vokale wat uit twee letters bestaan. Bv. maandeinde / tiertoertjies

b)

Woord	Lettergreep	Woord	Lettergreep
spookasem	spook- asem	uiteindelik	uit-ein- de-lik
pronkperd	pronk- perd	sirkusmeester	sir- kus- mees- ter

5.

Woord	Klankgrepe
rotjie	roi-kie
motjie	moi-kie
grotjie	groi- kie
hondjie	hoing-kie
tandjie	taing-kie
landjie	laing-kie
strandjie	straing-kie

Klankverskynsels

1.

Engels	Gerond	Afrikaans	Gerond
Door	✓	deur	✓
Wall	✓	muur	✓
Flower	✗	blom	✗
Flour	✗	meel	✗

2. Wiskunde, drome, strandhuis, duur, blou, loer, ys, luis, mooi

3.

- a) gebuk
b) besluit
c) huil
d) deur
e) staan
f) huis

4.

- a) buig
b) huiwer
c) heup
d) vuurwarm

Assimilasie

1.

- a) **n** word **m**
- b) **n** word **m**
- c) **n** word **m**

- d) **n** word **m**
- e) **n** word **m**

2.

- a) d
- b) d
- c) d
- d) d
- e) d

- f) h
- g) d
- h) n
- i) t

Hooflettergebruik

1. Nou hoor ek hoe sy vir **die** baba koer. **Mamma** se blom. Jy is jou **p**appa se prinses. Kom, dat **Mamma** jou 'n klapsoen gee. Wat het nou van **demokrasie** geword?

Hy lê 'n rukkie, dan knik hy na sy bedkassie se kant toe. Sy **ma** sit die tennisbal neer, leun oor na die **k**assie en tel die **Wiskundetoets** op. Sy lag verlig en slaan hom sommer speels met die toets.

Lees- en skryftekens

1.

Lees- of skryfteken	Voorbeeld	Rede
Punt	Voorbeelde in die oefenboek	d)
Uitroepteken		e)
Vraagteken		a)
Komma		b)
Kommapunt		c)
Dubbelpunt		g)
Aandagstreep		p)
Afkappingsteken		j)
Aanhalingstekens		i)
Hakies		o)
Skuinsstreep		f)
Ellips		h)
Koppelteken		l)
Deelteken		n)
Klemteken		k)
Kappie		m)

2.

	Waar of vals
a)	x
b)	✓
c)	✓
d)	x
e)	x

f)	x
g)	✓
h)	✓
i)	x
j)	✓

Beklemtoning

1. absolute – absoluut, machine – masjien, regulate – reguleer, nationalise – nasionaliseer, concept – konsep, direct – direk, contact – kontak
2. bondel, deftig, lelik, roekeloos, wortel, bende, uitklim
3. agent, histeries, kabouter, minister, onthou, oortuig
4. joernalis, predikant, ouditeur, teorie, meubileer
5.

a) <u>advertensie</u>	f) <u>beland</u>
b) <u>inkom</u>	g) <u>groente</u>
c) <u>afval</u>	h) <u>vreesbevange</u>
d) <u>uitroep</u>	i) <u>heldhaftig</u>
e) <u>verwag</u>	j) <u>kinderagtig</u>

Hersiening

1.

Hoe lyk hy?	Reg/ verkeerd
Hy het oë wat lyk of dit glúúr.	✓
Hy kleur sy hare.	x
Hy het 'n bokbaardjie.	✓
Al sy hare is afgeskeer.	✓
Hy het 'n bruingrys snor.	✓
Op sy vingers is daar tatoeëermerke.	✓
Hy het blou oë en 'n fikse lyf.	x
Hy is jonk en aantreklik.	x

2.

Karaktereienskap	Reg/ verkeerd
Hy is jaloers op mense wat alles in die lewe gekry het.	✓
Hy is jonk en aantreklik.	x
Hy het nie selfvertroue nie.	✓
Hy raak maklik kwaad.	✓

3.

Betekenis	Reg/ verkeerd
Hy het die perfekte tande gekry.	x
Hy het alles gekry wat 'n mens nodig het om 'n sukses van jou lewe te maak.	✓

4.

Basson van Rensburg	Reg/ verkeerd
Hy het baie selfvertroue.	✓
Hy is atleties gebou.	✓
Hy het perfekte tande.	✓
Hy lyk tweedehands.	x
Hy het swart gekleurde hare.	x
Hy is aantreklik.	✓
Hy is jonk.	✓
Hy het groen oë.	x
Hy is ryk.	✓

5.

- a) vokaal
- b) diftong
- c) vokaal
- d) diftong
- e) diftong
- f) diftong

6.

- a) eksplosiewe
- b) frikatiewe

7. Op die TV, wat 'n paar meter van hom af dreun, word juis gepraat oor die maatskappy se toekoms, oor die nuwe rigting wat ingeslaan word.

8.

- a) dreun
- b) natierlik
- c) glier
- d) hyl
- e) gekeerde

9.

- a) probeur
- b) keur
- c) muur
- d) luik
- e) gôn

10. sêlfvertroue, jalóérs, tóékoms, maatskappy, tatoeëermerke

11.

- a) self-ver-trou-e
- b) ja-loers
- c) toe-koms
- d) maat-skap-py
- e) ta-toe-ëer-mer-ke

12.

- a) Jr.
- b) as jy alles anders **het, kan** jy nie selfvertroue ook hê nie?
- c) hê
- d) voorbladnuus:
- e) glúúr

Hoofstuk 2: Woordvorming

Begripstoets

1.

Wie?	Hoofkarakter se naam ?	CJ
Wie?	Newe-karakters se name	1. Chartmaine
		2. Richard
		3. Elvis
Waar?	Dorp	Meiringsrus
Wat	Is die hoofgebeure?	'n Reeksmoordenaar is op die dorp
In watter graad is die hoofkarakter?	Matriek	Hy sê die matrieks hoof nie vir die eindeksamen te wag nie en maak oimself deel van die stelling.
Watter tyd van die jaar is dit?	Somer	Eindeksamen is meesal in November/Desember en dit is dan somer in Suid-Afrika.

2.

Wie?	Skrywer se naam	Francois Bloemhof
	Wie bly by hom?	Sy vyf katte
Wat?	Wat is sy gunstelingkos?	Pizza
	Wat is sy stokperdjies?	Hy kyk na flieks, lees en luister na musiek.
	Wat is sy beroep?	Hy is 'n skrywer.
Watter groot prys het hy gekry?	Sanlam-prys vir Jeuglektuur	Slinger-slinger
Hoeveel pryse het hy al gekry?	Drie	
Wie is sy uitgewer?	Tafelberg	www.tafelberg.com

Basisvorm/stam

1.

a) opening	i) gaan
b) olifant	j) skoenlapper
c) kies	k) toilet
d) borsel	l) hart
e) besigh	m) sebra
f) koud	n) blokkie
g) rekening	o) bank
h) jaar	p) lief

Simpleks of kompleks?

- Simplekse: borsel, manier
Komplekse: ouens, laatmiddag, tikwerk, halfnege, hekke, vroeër
- Enigeen van die volgende opsies:
  - lui aard, luier, luiste
  - weekliks, weke, wekie
  - druipeling, druipsyfer, bedruiping, druipstert

- d) gangbaar, gaande, gegaan, vergaan, begaan
- e) senuwees, senuweeagtig, senuweetjie
- f) liefde, liefste, verlief, geliefd

Voorvoegsels

1.

a) ontwater	f) vernietig
b) gevry, bevry	g) geskei
c) bekroon	h) benut
d) getoon	i) verbleik
e) gemaklik	

2.

Woord	Afleiding 1	Vertaling 1	Afleiding 2	Vertaling 2
val	verval	<i>expired/degenerated</i>	geval	<i>fell</i>
gaan	gegaan	<i>went</i>	vergaan	<i>disintegrate</i>
keer	omkeer	<i>turn of events</i>	verkeer	<i>traffic</i>
rook	anti-rook	<i>anti-smoking</i>	gerook	<i>smoked</i>
maak	gemaak	<i>made</i>	vermaak	<i>entertainment</i>
ken	geken	<i>knew</i>	verken	<i>explore</i>
krap	bekrap	<i>write on something</i>	gekrap	<i>scratched</i>
ding	geding	<i>lawsuit</i>	beding	<i>negotiate</i>
loof	verloof	<i>engaged</i>	geloof	<i>faith</i>
sosiaal	anti-sosiaal	<i>anti-social</i>	gesosialiseer	<i>socialised</i>
kou	herkou	<i>ruminare</i>	gekou	<i>chewed</i>
lawaai	gelawaai	<i>made a noise</i>	anti-lawaai	<i>against noise</i>

Agtervoegsels

1.

a) koordloos	e) pynlik
b) sanger	f) makliker
c) wonderlik	g) bouer
d) violis	h) vriendelik

2.

a) gemaklik – comfortable	e) verskroeide – burnt
b) aantreklik – handsome	f) dramaties – dramatic
c) verbeelding – imagination	g) bevryding – freed / gevry – kissed
d) verplasing – transfer	

3.

a) verskoning	d) moedeloos
b) wonderlik	e) mislukking
c) vandag	

4.

• jaartjie – short year	• kêreltjie – little fellow
• kraaitjie – little crow	• skoentjie – little shoe
• flitsie – small torch	• besempie – small broom
• ringetjie – small ring	• neusie – little nose

- jogurtjie – small yoghurt
- klappie – small smack
- tatoetjie – small tattoo
- goggatjie – little insect
- borseltjie – small brush
- soentjie – small kiss
- bodempie – little surface
- kafeetjie – small cafe
- miertjie – small ant

- klokkie – small bell
- koeitjie – little cow
- vonkie – little ignition
- bekertjie – small cup
- kousie – little sock
- serpie – little scarf
- kaskarretjie – small go-cart
- moerassie – little swamp

Samestellings

1.

- children's literature
- sanlam prize
- match

- serial killer
- woollen blanket

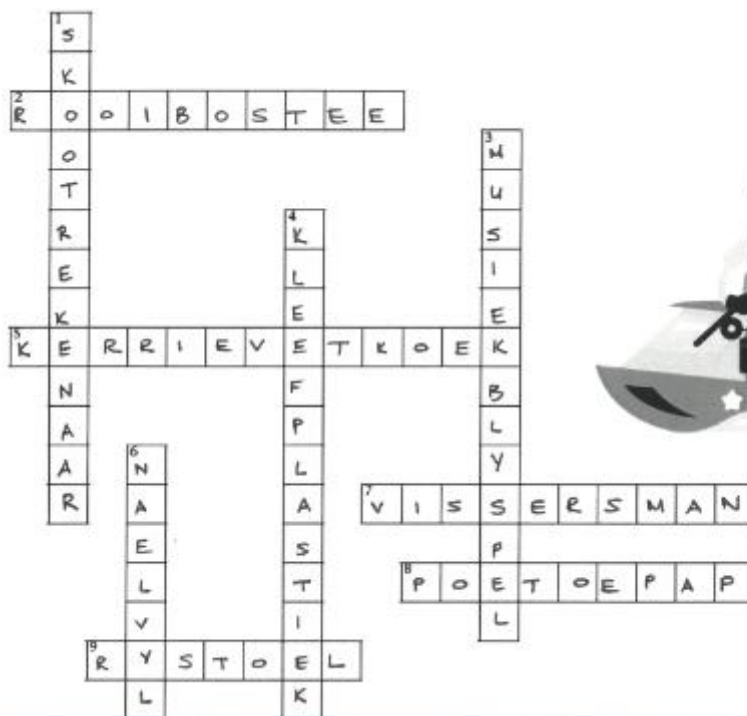
2. Blokkiesraaisel:

Af:

1. skootrekenaar
3. musiekblyspel
4. kleefplastiek
6. naelvyl

Dwars:

2. rooibostee
5. kerrievetkoek
7. vissersman
8. poetoepap
9. rystoel

3.

- a) visserskuit
- b) groentemark
- c) krieketkolf

- d) seunskool, meisieskool
- e) rugsak, tennisbaan
- f) geheuestokkie

Kern en bepaler

1.

a) lied	h) kap
b) fonds	i) bal
c) raket	j) ski
d) koppie	k) kos
e) skerm	l) kaas
f) foon	m) mark
g) mat	n) droër

Verbindingsklanke

1.

Samestelling	Basisvorm 1	Basisvorm 2	Samestelling	Basisvorm 1	Basisvorm 2
volkslied	volk	lied	molshoop	mol	hoop
voetenent	voet	ent	lamsvleis	lam	vleis
hondehok	hond	hok	hongersnood	honger	nood
kinderstorie	kind	storie	wetenskapsfiksie	wetenskap	fiksie

2.

a) dieretuin	h) suiderwind
b) manshemp	i) landsverraaier
c) knoopsgat	j) tydsverloop
d) hondehok	k) boeremusiek
e) boereplaas	l) handelware
f) perdestal	m) slaapklere
g) werkspermit	

3.

a) kindertuin	f) voetenent
b) suiderkruis	g) etenstyd etensuur
c) kinderdokter	h) binnenshuis
d) waenhuis	i) wekersklas
e) lewenstyl	j) nooiensvan

Samestellende afleidings

1.

a) samestellende afleiding	f) samestelling
b) samestellende afleiding	g) samestelling
c) samestellende afleiding	h) samestelling
d) samestellende afleiding	i) samestelling
e) samestellende afleiding	j) samestelling
	k) samestellende afleiding

Afkortings, akronieme en letternaamwoorde

1.

Kolom A	Kolom B	Kolom A	Kolom B	Kolom A	Kolom B
bl.	bladsy	nr.	nommer	lettk.	letterk
asb.	asseblief	nm.	namiddag	Afr.	Afrikaans
par.	paragraaf	mv.	meervoud	ekv.	enkelvoud
mnr.	meneer	lw.	lidwoord	bv.	byvoorbeeld
pk.	poskantoor	kapt.	kaptein	bg.	bogenoemde
ost.	onderstaande	get.	getuie	dr.	dokter
tel.	telefoon	Eng.	Engels	def.	definisie
lg.	laasgenoemde	jr.	jaar	asst.	assistent

2.

Kolom A	Kolom B
d.w.s.	dit wil sê
a.g.v.	as gevolg van
i.v.m.	in verband met
m.a.w.	met ander woorde
t.g.v.	ten gunste van
d.m.v.	deur middel van
t.s.v.	ten spyte van
t.o.v.	ten opsigte van
v.l.n.r.	van links na regs

3.

- Suid-Afrikaanse Lugdiens
- Dierebeskermingsvereniging
- Radio sonder Grense
- Krieket Suid-Afrika
- Britse uitsaaikorporasie
- Verenigde Nasies
- Suid-Afrikaanse Uitsaaikorporasie

4.

- Jy moet **asseblief na werk** by die **Nederduitse Gereformeerde Kerk** Brakpan op die **hoek van** Albert- en Sitastraat wees.
- My oupa was 'n **luitenant-kolonel** in die **Suid-Afrikaanse Weermag** en is al tien **jaar** afgetree.

Nuutskeppings

1.

- stempos
- Bakkiesblad
- bewe-lewer
- woefkardoes
- vloermoer
- flaterwater
- glimpen
- twiet
- potgooi
- e-pos

k) kuberkraker

Leenwoorde

1.

Kolom A	Kolom B
eina	Dit was seer.
aitsa	'n Uitroep om te wys jy is beïndruk.
baie	'n Groot aantal
abba	Iemand/iets op jou rug dra.
spens	plek waar jy kos bêre
baljaar	Lekker speel
lapa	'n Plek met 'n grasdak waaronder 'n mens buite kan kuier.
kitaar	'n Soort musiekinstrument

Hersiening

1.

a) natuurwetenskappe	d) van
b) geboortedatum	e) vroulik
c) Id-nr.	f) skoolbetrokkenheid

2.

a) Huistaal	e) dokter
b) Lewensoriëntering	f) Identiteitsdokumentnommer
c) Eerste Addisionele Taal	g) mejuffrou
d) Afrikaanse Taal- en Kultuurvereniging	h) vierde

3.

a) Afr.	e) HS
b) Eng.	f) dat.
c) Wisk.	g) vr.
d) LS	h) gr.

4.

Kolom A	Kolom B
VIGS	Verworwe Immunitetsgebreksindroom
SARS	Suid-Afrikaanse Inkomstediens
UNISA	Universiteit van Suid-Afrika
US	Universiteit Stellenbosch
KANSA	Kankervereniging van Suid-Afrika
SAP	Suid-Afrikaanse Polisie
SABS	Suid-Afrikaans Buro vir Standaarde

5.

a) tand	f) snipper en mandjie
b) prokureur	g) kind
c) kantoor	h) hek
d) spel	i) gewoonlik
e) woord en voer	j) kans

6.

- a) Interhoërspan
- b) Natuurwetenskappe, Arendskop
- c) Enige eie voorbeelde, byvoorbeeld skoolhoofposisie
- d) Enige eie voorbeelde, byvoorbeeld skoolhoofposisies
- e) span
- f) Arend

Hoofstuk 3: Selfstandige naamwoorde en voornaamwoorde

Begripstoets

1. Johannesburg
2. Die Gautrein
3. Rosebankstasie na Hatfieldstasie (in Pretoria)
4. Motorfiets
5.
  - a) Wanner jy wegsak in 'n diep dam en as jy uit die water uitkom, het niemand jou nog ooit gesien nie.
  - b) 'n Ander land
6. Oorsese treine ✓
7.
  - a) Luister na musiek.
  - b) Hy kyk na sy selfoon.
8.
  - a) Dit is negatief. / Vrees
  - b) Dit is positief. / Opwinding
9. Mense wat in Johannesburg werk en in Pretoria woon.
10.
  - a) remote control
  - b) computer
  - c) surface
  - d) dustbin
  - e) peron
  - f) helmet

Eiename

1. Rosebankstasie en Hatfieldstasie
- 2.

Kolom A	Kolom B
Gautrein	Die naam van 'n spesifieke trein
Pretoria	Die naam van 'n stad
Rosebank	Die naam van 'n buurt
iPhone	Dit is die naam van 'n produk wat spesifiek so genoem en bemark word.
Cooler as ekke	Die naam van 'n liedjie
Outlook	Die naam van 'n elektroniese program
Jack Parow	Die naam van 'n Afrikaanse sanger

3.
  - Prent 1: Dit is die naam van 'n standbeeld. Ghandi.
  - Prent 2: Dit is die naam van 'n land in Afrika. Suid-Afrika
  - Prent 3: Die naam van 'n rivier in Egipte. Nylrivier.
  - Prent 4: Dis die naam van 'n maand. Meimaand.
  - Prent 5: Die naam van 'n gebou in die hoofstad van Pretoria. Uniegebou.

Abstrakte selfstandige naamwoorde

1. vrees, opwinding, woede
2.
  - a) jaloesie
  - b) blydskap
  - c) vriendskap
  - d) opgewondenheid
3.
  - a) skoonheid
  - b) vreemdeling
  - c) landing
  - d) rustigheid
  - e) drukking
  - f) sitting
  - g) versigtigheid

Soortname

1. Leerders skryf eie voorkeure neer.

Versamelname

1. Blokkiesraaisel:

Af:

2. paneel
3. bende
4. baksel
6. versameling
8. hoop
10. swerm
12. konvooi
13. bos
14. tros
15. baal

Dwars:

1. trop
4. bundel
5. riem
7. werpsel
9. eskader
11. pluksel
13. bondel
15. boord
16. nes
17. skool

Meervoudsvorme

- 1.

Enkelvoud	Meervoud	Enkelvoud	Meervoud
hamburger	hamburgers	land	lande
rimpeling	rimpelings	negeuurtrein	negeuurtreine
denim	denims	huis	huise
kaartjie	kaartjies	aand	aande
boksie	boksies	deur	deure
hoofslaapkamer	hoofslaapkamers	motorfiets	motorfietse
rekenaar	rekenaar	kombuisdeur	kombuisdeure
lessenaar	lessenaars	stoel	stoele

2.

Enkelvoud	Meervoud
voet	voete
arm	arms
kuit	kuite
hand	hande
enkel	enkels
maermerrie	maermerries
heup	heupe
skouer	skouers
enkeling	enkelinge
oorfoon	oorfone

3.

Enkelvoud	Meervoud
plek	plekke
dam	damme
servet	serviette
vullisdrom	vullisdromme
perron	perronne
motorhek	motorhekke
afdak	afdakke

4.

- a) afdakkes
- b) servette
- c) vlakke
- f)
- d) damme
- e) stukkies

5.

Enkelvoud	Meervoud	Enkelvoud	Meervoud
greep	grepe	kantoor	kantore
droom	drome	staaf	stawe
deel	dele	advokaat	advokate
plaas	plase	diplomaat	dipolomate

6.

Enkelvoud	Meervoud
gleuf	gleuwe
oog	oë
taxi	taxi's
laag	lae
korf	korwe
foto	foto's
sug	sugte
skadu	skadu's
lig	ligte
brief	briewe

sif	siwwe
-----	-------

7.

a) swerms	d) skelms
b) salms	e) strooihalms
c) walms	

8.

a) drieë	f) oorloë
b) bedroë	g) oë
c) betoë	h) seë
d) feë	i) weë
e) vlieë	

9.

• boek / boeke	• muur / mure
• brief / briewe	• papier / papiere
• foto / foto's	• plant / plante
• wekker / wekkers	• radio / radio's
• kat / katte	• skildery / skilderye
• koerant / koerante	• televisie / televisies
• kussing / kussings	• venster / vensters
• lamp / lampe	• verwarmers / verwarmers
• mat/ matte	• vrugtebak / vrugtebakke

10.

a) veldslae	d) besighede
b) sjefs	e) blaaie
c) skepe	

11.

a) meule, meulens	d) goeters, dinge
b) fisikusse, fisici	e) historikusse, historici
c) medikusse, medici	

Verkleiningsvorme

1.

Woord	Verkleiningsvorm
	reuntjie
	dermpie
	aktiwiteitjie
	rangetjie
	radiotjie
	grassie
	sputnaaldjie
	kringetjie
	lemoentjie
	varkie
	armpie

- 2.
a) tandjies	g) vormpies
b) druifies	h) karretjies
c) filmpies	i) hondjies
d) glimlaggies	j) hysbakkies
e) appelstronkies	k) kettinkie
f) horinkies	
3. dansie, beweginkies, kleertjies, dansvormpie, bendetjies, kenmerkies, musiekvideotjie, houdinkie, kappietjie, oefeninkie
- 4.
a) sterretjie	n) paddatjie
b) skapie	o) miertjie
c) leeutjie	p) narretjie
d) kissie	q) riempie
e) blasie	r) rosie
f) asempie	s) rotjie
g) baadjietjie	t) poppie
h) daggie	u) stootwaentjie
i) gangetjie	v) vlaggie
j) gediggie	w) speletjie
k) strooihalmpie	x) fondsie
l) huisie	y) beltjie
m) kafeetjie	z) skooltjie

Geslag – manlik en vroulik

1.

Manlik	Vroulik	Manlik	Vroulik
Jood			burgemeesteres
	prinses		souffleuse
voorsitter		vlugkelner	
swaer		gasheer	
	non		strooimeisie
	weduwee		springbokooi
	tikster	tarentaalmannetjie	
	koningin	heer	
beer			ooi
	luiperdwyfie	eienaar	
	njalaooi		olifantkoei
gansmannetjie		stiefpa	
peetpa			sussie
	wolvin		hen
	Indiërvrou	boer	
sakeman			heldin
tolk			slavin

2.

Manlik	Vroulik	Male	Female
	sangeres	singer	singer
	moeder	father	mother
regisseur		director	director
	godin	god	goddess
verpleër		male nurse / nurse	female nurse /nurse
	skoondogter	son-in-law	daughter-in-law
	hingsmerrie	stallion	mare
	verskalf	bull calf	heifer calf
skilder		painter	painter
	pouwyfie	peacock	peahen
	tsarina	tsar	tsarina
towenaar		wizard	witch
wewenaar		widower	widow
	redaktrise	editor	editor
	aapwyfie	male monkey	female monkey
kêrel		fellow	girl
	matriarg	patriarch	matriarch

Persoonlike voornaamwoorde

1. Enige moontlike antwoorde – hier volg moontlikhede:

- Ons** is bang vir **hulle**. / **Hulle** is bang vir **ons**. / **Hy** is bang vir **haar**. / **Sy** is bang vir **hom**. / **Hy** is bang vir **my**. / **Sy** is bang vir **my**. / **Julle** is bang vir **my**. / **Julle** is bang vir **hom**. / **Julle** is bang vir **haar**. / **U** is bang vir **haar**. / **U** is bang vir **hom**. / **U** is bang vir **hulle**. / **U** is bang vir **ons**. / **Ek** is bang vir **hom**. / **Ek** is bang vir **haar**. / **Ek** is bang vir **hulle**. / **Ek** is bang vir **u**.
- Ons** groet **julle**. / **Hulle** groet **ons**. / **Hy** groet **haar**. / **Sy** groet **hom**. / **Hy** groet **my**. / **Sy** groet **my**. / **Julle** groet **my**. / **Julle** groet **hom**. / **Julle** groet **haar**. / **U** groet **haar**. / **U** groet **hom**. / **U** groet **hulle**. / **U** groet **ons**. / **Ek** groet **haar**. / **Ek** groet **hom**. / **Ek** groet **hulle**. / **Ek** groet **u**.
- Sy** verwag **julle**. / **Hy** verwag **julle**. / **Julle** verwag **hom**. / **Julle** verwag **haar**. / **Ons** verwag **hulle**. / **Hulle** verwag **ons**. / **U** verwag **haar**. / **U** verwag **hulle**. / **U** verwag **hom**. / **Ek** verwag **hom**. / **Ek** verwag **haar**. / **Ek** verwag **u**. / **Ek** verwag **hulle**. / **Ek** verwag **julle**.
- Sy** terg **hom**. / **Hy** terg **haar**. / **Hulle** terg **ons**. / **Ons** terg **hulle**. / **Julle** terg **ons**. / **Julle** terg **haar**. / **Julle** terg **hom**. / **U** terg **hom**. / **U** terg **haar**. / **U** terg **my**. / **U** terg **hulle**. / **Ek** terg **hulle**. / **Ek** terg **hom**. / **Ek** terg **haar**. / **Ek** terg **julle**. / **Ek** terg **u**. / **Hy** terg **my**. / **Sy** terg **my**. / **Hulle** terg **my**. / **Julle** terg **my**. / **U** terg **my**.

2.

- onself, sy
- my, haar
- hulle
- u
- julle, julle

3.

a) sy, haar	e) Hy
b) jy, my	f) haar
c) haar	g) syne
d) hulle	

Onpersoonlike voornaamwoorde

1.

a) dit	d) dit
b) Dit	e) Dit
c) Dit	f) daar, Dit

2. haar, Sy, hulle, s'n, haarself, haar, Sy

3.

a) Dit	d) Dit
b) Dit	e) Dit
c) Dit	

Aanwysende voornaamwoorde

1.

a) Hierdie	e) dié
b) Hierdie	f) daardie
c) Daar	g) dié
d) Dié	

Betreklike voornaamwoorde

1.

a) vir wie	e) vir wie
b) wat	f) vir wie
c) wat	g) waarvan
d) daarop	

2.

a) waarsonder	c) by wie, daarmee, daarvan, daarvoor
b) daaraan	

Wederkerende voornaamwoorde

1.

a) homself/haarself	d) hom
b) ons	e) hulle
c) haar	f) homself/haarself
g)	

Hersiening

1. Ses

2.

Kolom A	Kolom B
Zoeloe	Die naam van 'n Afrikataal
Engels	Die naam van 'n wêreldtaal
Burger	Die naam van 'n koerant
Marky	Die naam van 'n bekende taalkundige
Suid-Afrika	Die naam van 'n land
Garth Ashwin	Die naam van 'n joernalis
Albert Einstein	Die naam van 'n bekende wetenskaplike

3. Eie antwoorde, soos versigtigheid en liefing.

4. Bestuurderes

5.

Manlik	Vroulik
	slavin
	weduwee
wolf	
	waarsegter
verpleër	
	skoonsuster

6.

Enkelvoudsvorm	Meervoudsvorm
dame	
heer	wêreldtale
	kinders
taaljaar	
	regverdighede
nuwigheid	
	feite
	realiteite
woord	

7.

a) navrae	i) Saterdag
b) gifstowwe	j) uitslae
c) hondehokke	k) werklikhede
d) slawe	l) moontlikhede
e) mae	m) sôe
f) sae	n) monoloë
g) vlae	o) elmboë
h) paadjie	

8. Blokkiesraaisel:

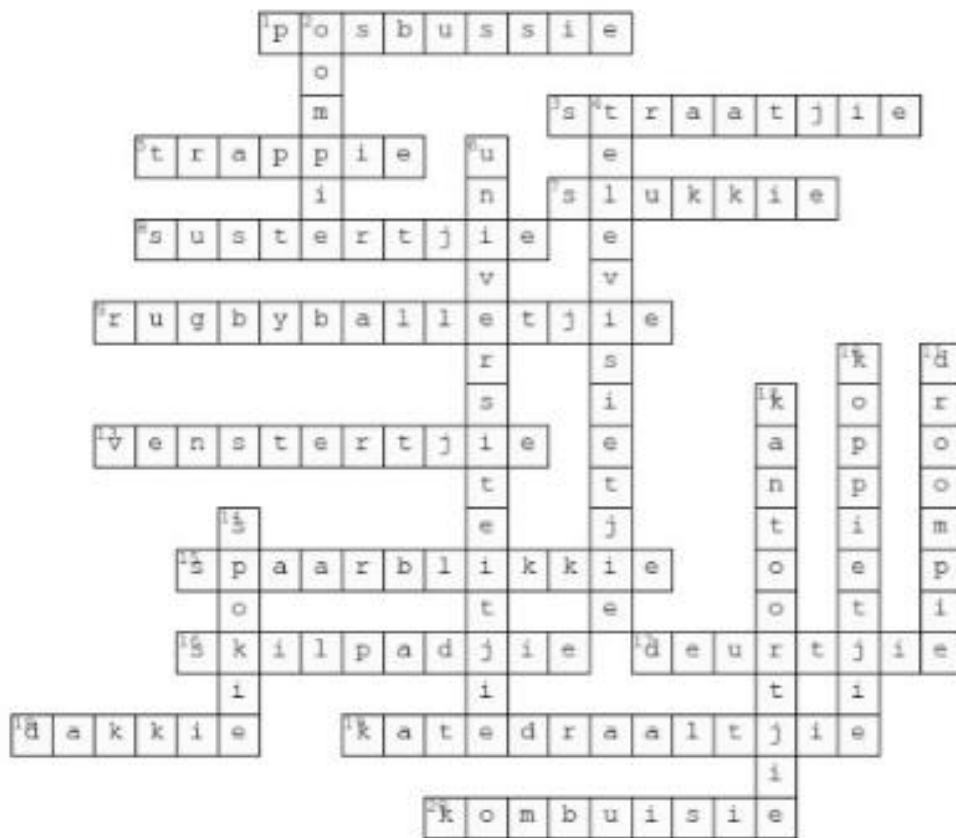
Af:

- 2. oompie
- 4. televisietjie
- 6. universiteitjie
- 10. koppietjie
- 11. droompie
- 12. kantoortjie
- 14. spokie

Dwars:

- 1. posbussie
- 3. straatjie

- 5. trappie
- 7. slukkie
- 8. sustertjie
- 9. rugbyballetjie
- 13. venstertjie
- 15. spaarblikkie
- 16. skilpadjie
- 17. deurtjie
- 18. dakkie
- 19. katedraaltjie
- 20. kombuisie

9.

- a) die eerste ons
- b) die laaste ons
- c) dit
- d) wat

10. Sy, daarmee, haar, daarmee, daarvan, sonder wie, daarmee

Hoofstuk 4: Byvoeglike naamwoorde

Begripstoets

1. Hulle onderwyser
2. Ons moes 'n taak doen vir EBW, oor 'n oorspronklike gebruik van elektronika.
- 3.

Kolom A	Kolom B
Wat?	Gebruik ou slimfone as rekenaars
Wie?	Arm kinders
Hoe?	Wanneer jy jou kontrak hernu en 'n nuwe selffoon kry, skenk jy jou ou foon aan 'n arm leerder.
Hoekom?	Om 'n verskil te maak
Waar?	Op die platteland

4. Ekonomiese- en bestuurswetenskappe
- 5.

<i>remote</i>	afstandsbeheer
<i>smartphone</i>	slimfoon
<i>empower</i>	bemagtig
<i>educational</i>	opvoedkundig
<i>confidence</i>	selfvertroue
<i>original</i>	oorspronklik
<i>email</i>	e-pos
<i>making fun</i>	pret
<i>announcement</i>	aankondiging
<i>butterflies</i>	skoenlappers

6.

<i>I strongly believe</i>	Ek glo werklik
<i>educational games</i>	opvoedkundige speletjies
<i>In any way that I can</i>	Op enige moontlike manier
<i>I would advise you</i>	Ek beveel aan
<i>As soon as possible</i>	so gou as moontlik
<i>If you could provide me with</i>	As jy my van die volgende kan voorsien

7. Hulle onderwyser het hulle idee gebruik, aan 'n kompetisie deelgeneem en 'n prys daarvoor gewen.
8. Bill Gates het hulle e-pos geantwoord waarin hy hulle idee ondersteun.
9. Hy gaan geld beskikbaar stel sodat hulle hulle projek kan begin om slimfone aan arm kinders te gee.
10. Opwinding

Byvoeglike naamwoorde

1.

a) opwindende	e) geloofwaardige
b) verontwaardig	f) kosbare
c) kragtige	g) gewilde
d) trotse	

2.

Woorde met 'n positiewe gevoel	Woorde met 'n negatiewe gevoel
opwindende	aaklig
kragtige	afskuwelik
trotse	verontwaardig
geloofwaardige	
kosbare	
gewilde	
interessante	
aantreklik	
oulik	
pragtig	

3. Leerders se eie sinne met woorde uit die tabel by vraag 2. Let op die attributiewe/predikatiewe vorm van die woorde in die sinne wat gebruik word.
4. Roomys – koud, man – ryk, aarbei – rooi

Attributiewe en predikatiewe byvoeglike naamwoorde

1. goeie, wonderlik, dierbaar, wonderlike, dierbare goue, silwer, pragtige, duur

2.

a) wys, wyse	f) liggroen, liggroen
b) jonk, jong	g) leeg, leë
c) skeef, skewe	h) wyd, wye
d) dof, dowwe	i) sag, sagte
e) hoog, hoë	j) nuut, nuwe

3.

Attributief	Predikatief
swart	swart
lekker	lekker
hoë	hoog
skoon	skoon
goeie	goed
bitter	bitter
goue	goud
turkoois	turkoois
skurwwe	skurf
suur	suur
sout	sout
soet	soet
warm	warm

lou	lou
-----	-----

Trappe van vergelyking

1. eenvoudig, maer, wakker, dapper, grof, leeg, giftig, oud, fluks, min
2. moeg, vroeër, spannendste, moër, minder, kwaaieste, hardste, verste, meer opgewonde, dikker, lekker
3.
  - a) kouer, koudste
  - b) lekkerder, lekkerste
  - c) gawer, gaafste
  - d) meer opgewonde, mees opgewonde
  - e) hoër, hoogste
- 4.

Stellende trap	Vergrotende trap	Oortreffende trap
	luukser	luuksste
wild		wildste
	skewer	skeefste
	lastiger	lastigste
woelig	woeliger	
	wonderliker	wonderlikste
sinies		sinieste
	meer verleë	mees verleë
ysig		ysigste
	nuttiger	nuttigste

Vergelykings

1.

So groot soos 'n reus	✓	
So fris soos 'n vark		✗
So siek soos 'n kat		✗
So seker soos 'n padde		✗
So lelik soos die nag	✓	
So bang soos 'n muis		✗
So sag soos 'n lammetjie	✓	
So flou soos 'n stok		✗
So stil soos 'n naald		✗
So vinnig soos die wind	✓	
So blind soos 'n mol	✓	
So koppig soos 'n donkie		✗
So duidelik soos daglig	✓	
So groen soos gras	✓	

2.

a) sterk	c) vloek
b) hond	d) lig

e) skilpad

f) glad

Intensiewe vorme

1.

doodsuur	
doodswaar	
doodryp	
dooddroog	
doodseker	✓
doodeerlik	✓
doodsuinig	
doodvol	
doodbang	✓
doodgewoon	✓
doodstil	✓
doodtevrede	✓
doodkrom	
doodonskuldig	✓
doodduur	
doodsbleek	✓

2.

a) perdfris	e) vreksuinig
b) loodswaar	f) stoksielalleen
c) springlewendig	g) brandarm
d) sopnat	h) smoordronk

3.

a) bloedweinig	e) smoorverlief
b) smoorkwaad	f) bloedrooi
c) stokflou	g) stokblind
d) brandmaer	

4. Blokkiesraaisel

Af:

2. asynsuur
3. wêreldbekend
5. horingdroog
6. penreguit
7. seepglad

Dwars:

1. papvrot
4. peperduur
8. piepklein
9. bottelblond
10. boeglam

5. Woordsoekspeletjie antwoorde:

skitterwit, grasgroen, skreeupienk, goudgeel, loodgrys, skeloranje, pikswart, potblou, pimpelpers

+ + + S + T + + + + + L P N
 P + + K + + I + + + + E I P E
 I + + R + + + W + + E M O + O
 K + + E + + + + R G P T + + R
 S + + E + + + + D E B + + + G
 W + + U + + + U L L T + + + S
 A + + P + + O P O + + T + + A
 R + + I + G E U + + + + I + R
 T + + E + R + + + + + + P G
 + + + N S E J N A R O L E K S
 + + + K + + + L O O D G R Y S
 + + + + + + + + + + + + + + +
 + + + + + + + + + + + + + + +
 + + + + + + + + + + + + + + +
 + + + + + + + + + + + + + + +

Deelwoorde

1.

a) besope	e) bedorwe
b) afgeleë	f) bederfde
c) geswolle	g) gekose
d) voorgeskrewe	h) aangename
2.

a) oorgetrekte	e) geskokte
b) ingelegde	f) geliefde
c) versagtende	g) blêrende
d) gebraaide	
3.

a) malende	e) bedorwe
b) voorgeskrewe	f) Gesnyde
c) geslote	g) brekende
d) oortrokke	

Hersiening

1. sagste, dierbaarste, jong, onmoontlikste
- 2.

'n Lewensveranderende invloed	Invloed is lewensveranderd .
Die sagste, dierbaarste kinders	Die kinders is die sag en dierbaar .

Die ongelooflike kinders	Die kinders is ongelooflik .
Onvoorwaardelike liefde	Liefde moet onvoorwaardelik wees.
Die beste medisyne	Medisyne is die beste .
Warm bloed	Bloed is warm .
'n Groot seer	Seer is groot .
Die ongelooflike potensiaal	Die potensiaal is ongelooflik .
Die ontelbare talente	Talente is ontelbaar .
'n Lawwe juffrou	Juffrou is laf .
'n Verspotte juffrou	Juffrou is verspot .

3.

- a) dierbaarder, dierbaarste
- b) sagter, sagste
- c) meer onmoontlik, mees onmoontlike
- d) meer, meeste
- e) kwesbaarder, kwesbaarste
- f) meer positief, mees positiewe

4.

- a) leeu
- b) nag
- c) seep
- d) reus
- e) vuur
- f) lammetjie
- g) muis
- h) mossie
- i) kwartel

5. grootste

6.

- a) doodbly
- b) trommeldik
- c) veerlig
- d) beeldskoon
- e) doodskaam
- f) doodgoed

7.

- a) geboë
- b) bevrore
- c) verbode
- d) gebroke
- e) geswore
- f) geholpe
- g) herwonne

Hoofstuk 5: Werkwoorde en bywoorde

Begripstoets

1.

Uittreksel	Ruimte
1	Hulle ma kla oor die buurvrou se honed.
2	Die buurvrou word raak gegooi.
3	Die kinders in die polisiekantoor.
4	Die ma en kinders in die polisiekantoor.

2. Hulle het die healtyd geblaf.
3. "Dit is die honde se geaardheid."
4. Doef
5. Sy het doodstil op haar rug gelê.
6. "Sy is so wit soos 'n vadoek."
- 7.

Kolom A	Kolom B
Die kinders lê 'n verklaring af.	Hulle vertel presies wat gebeur het.
Hy pluk 'n ferm krieketbal af.	Hy gebruik 'n suurlemoen om vir sy suster te wys hoe om te boul.
Mens kan die gras hoor groei.	Daar was absolute stilte.
Die kinders is ontvoer.	Iemand het hulle teen hulle sin weggevat.
Sy het self die daad met haar onbeteuelbare honde uitgelok.	Sy was verantwoordelik vir wat gebeur het.
Die honde was 'n oorlas.	Hulle geraas pla ander mense.

8. Sy het erken dat sy hulle suurlemoene gesteel het.
9.
  - a) Sy dink sy het van die leer afgeval.
  - b) Bruno het haar met 'n suurlemoen raakgegooi.

Werkwoorde

1.

a) weet	d) kontak
b) gebeur.	e) heers
c) is	

Hoofwerkwoorde

1.

a) lê	d) pryk
b) gooi, storm	e) kontak
c) wys	

2.

- a) Werkwoord: doodgegooi. Onderwerp: jy. Oorganklik
- b) Werkwoord: besluit en vertel. Onderwerp: ons. Oorganklik
- c) Werkwoord: is. Onderwerp: ons. Onoorganklik
- d) Werkwoord: gebeur. Onderwerp: dit. Onoorganklik

- e) Werkwoord: het beseer. Onderwerp: u kinders. Oorganklik
f) Werkwoord: kry. Onderwerp: Ek. Oorganklik

Koppelwerkwoorde

1.
a) was
b) is
c) word
d) lyk
e) heet
f) blyk
2.
a) is
b) heet
c) blyk
d) lyk
e) word

Deeltjiewerkwoorde

1. uit, aan, op, toe, af, oop
2.
a) Ek **het** 'n krieketbal **afgepluk**. / Ek **sal** 'n krieketbal **afpluk**.
b) Ek **het** aan die leer vasgehou. / Ek **sal** aan die leer **vashou**.
c) Toe **het** sy **uitgestorm**. / Sy **sal** nog **uitstorm**.
d) Ma **het** sersant Kleynhans **aangestaar**. / Ma **sal** sersant Kleynhans **aanstaar**.
e) Ek **het** vir die eerste maal 'n woord **ingekry**. / Ek **sal** vir die eerste maal 'n woord **inkry**.

Onskeibare werkwoorde

1.
a) Die polisie **het** die saak **ondersoek**.
b) Ek **het** my humeur **verloor**.
c) Sy **het** van plan **verander**.
d) Die juffrou **het** my toets **oorhandig**.
e) Ons **moes** hierdie geheim **stilgehou het**.
2.
a) Ek **sal** my toets **voltooi**.
b) Hy **sal** in sy poging **misluk**.
c) Die son **sal** teen die venster **weerkaats**.
d) Sy **sal** wonder of hy die rapport **aanvaar het**.
e) Ons **sal** vir Helen na skool **agtervolg**.
f) Ek **sal** my rapport **weggooi**.

Hulpwerkwoorde

1.
a) Hoofwerkwoord: teruggee / Hulpwerkwoord: gaan
b) Hoofwerkwoord: verstaan / Hulpwerkwoord: kan
c) Hoofwerkwoord: blaf / Hulpwerkwoord: mag
d) Hoofwerkwoord: gepraat / Hulpwerkwoord: het
e) Hoofwerkwoord: pluk / Hulpwerkwoord: wil

2.

a) kan	f) kan
b) moet	g) sal
c) wil	h) moet
d) sal	i) mag
e) mag	
j)	

Verlede tyd en toekomstige tyd van werkwoorde

1.

- a) Oupa het op die stoep geslaap.
- b) Die skaatser het oor die ys gegly.
- c) Ek het skool toe geloop.
- d) My ma het my geglo.

2.

a) vertaal	d) geoefen
b) gekoop	e) ontstel
c) behandel	f) veroorsaak

3.

- a) Ek was kwaad vir my sussie. / Ek sal kwaad wees vir my sussie.
- b) Hy was moeg daarvoor om laat te wees. / Hy sal moeg word daarvoor om laat te wees.
- c) Meneer Serptember was lankal al terug na sy klas toe. / Meneer September sal terug na sy klas toe gaan.

4.

a) kan	e) moes
b) behoort	f) kon
c) wou	g) mag
d) sou	

5.

- a) Hulle het suurlemoene in hulle tuin gehad.
- b) Die buurvrou het twee stout honde gehad.
- c) Brunhilde het 'n tweelingbroer gehad.
- d) Hulle ma het net twee kinders gehad.

6.

- a) Hulle sal suurlemoene in hulle tuin hê.
- b) Die buurvrou sal twee stout honde hê.
- c) Hulle ma sal net twee kinders hê.

7.

- a) Verlede week het ek 'n pragtige, kleurvolle Afrikahemp gedra.
- b) Verlede week was hy glad nie moeg nie.
- c) Verlede week was dit koud.
- d) Verlede week het daardie mense 'n splinternuwe bakkie gekry.

e) Verlede week het ons dit baie goed onthou.

8.

- a) Sy sal 'n sokkerbal lekker hard skop.
- b) Ons sal almal siek van griep wees.
- c) Dit sal hierdie week besonder koud in Tshwane wees.
- d) Ek sal 'n lieflike spanjoelhondjie persent kry.
- e) Die klas sal halftien begin.

Vaste werkwoorde

1.

Kolom A	Kolom B
Pouses sit ons en _____.	gesels
Kan jy vir my die vakke _____ wat jy vanjaar het?	noem
Die hoof sal die graad 9's in die saal _____.	toespreek
Daar is twee sake wat ons in die vergadering moet _____.	bespreek
_____ net vir my hoe laat jy gaan terugkom.	sê
My oupa _____ die pragtigste stories.	vertel
Die skoolhoof _____ een van die ouers in sy kantoor.	spreek
Ek is nie seker nie, maar ek _____ hy praat die waarheid.	meen
Hy _____ of sy saam met hom sal gaan.	vra
Hy _____ dat hy onskuldig is.	beweer

2.

- a) plaas
- b) stook
- c) doen
- d) byt

Bywoorde

1.

- a) harder + kliphard
- b) vandag
- c) verstom
- d) dikwels
- e) opsetlik
- f) gereeld

2. Leerders se eie sinne met drie kombinasies van werkwoorde en bywoorde uit die tabel.

3.

- a) daaglik → tyd
- b) vinnig → wyse
- c) Woensdae en Vrydae → tyd
- d) vinnig → wyse

- 4.
- a) skemer
  - b) vies
  - c) dadelik
  - d) Eendag
  - e) Iewers
  - f) Oormôre

Hersiening

- 1.
- a) Koos van der Merwe kom op 'n dag agter dat al die vensters in sy huis gekraak is.
  - b) Hy besluit om al die vensters te vervang.
- 2.
- a. Deur watter bril het u na die lewe gekyk?
  - b. Mediese navorsing het bevestig dat humor op baie maniere vir jou goed is.
- 3.
- a) Miljoene menses al elke dag begin om die koerant te lees.
  - b) Suid-Afrikaners sal die wêreld om hulle uiters negatief ervaar.
- 4.
- a) het
  - b) vang
  - c) weet
  - d) ken
  - e) verlig
- 5.
- a) put / uit
  - b) Dui / aan
  - c) kleur / in
- 6.
- a) gemaak
  - b) onthou
  - c) herhaal
  - d) vertel
  - e) weggehardloop
- 7.
- a) Gister het sy gesit en dink.
  - b) Gister het hy geswem en gehardloop.
  - c) Gister het hulle na die naggeluide gelê en luister.
8. skielik, dikwels, elke dag, heeltyd, vandag
- 9.
a) Ons moet buite /buiten praat.
b) Hy kyk verveeld /vervelig op.
c) Sy het hom daar /waar gesien.
d) Moenie onnodig /benodig praat nie!

e) Hy het laasweek /laaste week al gekom.
f) Sy kry haar boek êrens/ nêrens nie.
g) Sy werk graag middae/ smiddae .
h) Hy hardloop voluit /vol uit.

10. Leerders se eie sinne met die bywoorde uit die tabel.

Voorbeeld: Ons loop haastig na die skool toe.

Hoofstuk 6: Ander woordsoorte

Begripstoets

1.

Kolom A	Kolom B
<i>Jou Romeo</i>	'n Boodskap word per foon gekry.
<i>Swemlesse vir 'n meermin</i>	'n Mens behoort te lees.
<i>Maanligmeermin</i>	Die almanak word gelees.
<i>Die Poort 2: Reisigers</i>	'n Geveg vind plaas.

2.

Die verskillende tye van die maan kom op 'n almanak voor.	✓
In die geveg weet die spreker nie of sy die prooi of die jagter is nie.	✓
Mense wat nie lees nie, weet nie dat hulle nie gelukkig is nie.	✓
Marko se ma sien dat hy op sy foon kyk terwyl hy moet leer.	x
Die spreker hoor met haar "Bewaker-senses" beter as gewone mense.	✓

3.

Storie	Ek-verteller	Alwetende verteller
<i>Jou Romeo</i>		x
<i>Swemlesse vir 'n meermin</i>	x	
<i>Maanligmeermin</i>		x
<i>Die Poort 2: Reisigers</i>	x	

4. Volmaan / full moon

5.

Kolom A	Kolom B
Twee verwysings na tegnologie	<i>Jou Romeo</i>
Gebruik Engelse woorde.	<i>Swemlesse vir 'n meermin</i>
Gebruik baie beeldspraak.	<i>Die Poort 2: Reisigers</i>
Ontleed die tye van die maand.	<i>Maanlig-meermin</i>

6. Meermin

7. *Romeo and Juliet*

8. *Swemlesse vir 'n meermin* → "Dis sink of swem, Sus."

9. "My Bewaker-senses skop in."

10. Blitsvinnig

11. Blokkiesraaisel:

Af:

1. ongeluk

3. supervinnig

9. kirts

Dwars:

1. oormôre

2. wasgoed

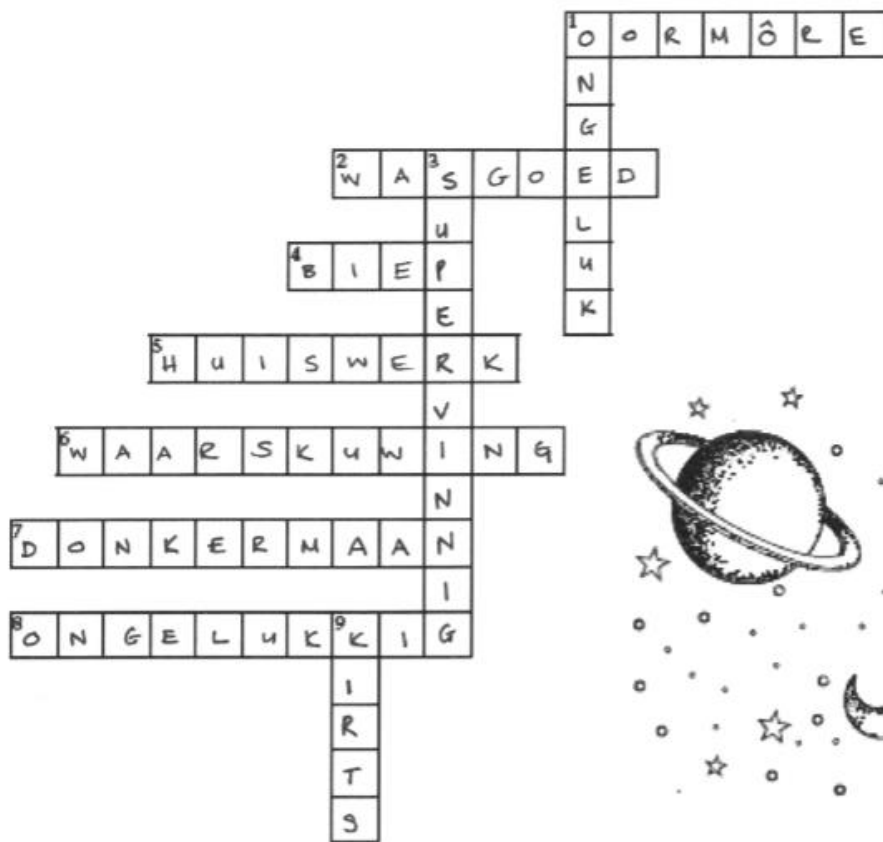
4. biep

5. huiswerk

6. waarskuwing

7. donkermaan

8. ongelukkig

12.

Af:

1. frons
2. meermin
3. waarskuwing
4. jagter
6. slagoffer

7. noodwendig

8. toep

Dwars:

5. asemhaling
9. senuweepunte

Lidwoorde

1. **A en An**

2.

- a) Die
- b) Die
- c) 'n (**Y**slike met hoofletter)
- d) Die

- e) Die
- f) Die
- g) 'n (**M**es met hoofletter)

3. Leerders se eie sinne.

4.

- a) 'n
- b) die
- c) die
- d) 'n
- e) 'n
- f) die
- g) die
- h) 'n
- i) die
- j) die

Telwoorde

1.

a) twee-en-twintig minute oor agt

b) kwart voor nege

- c) kwart oor agt
- d) agtuur

- e) halfnege
- f) vyf voor nege

2.

- a) kilometer
- b) rande
- c) jaar
- d) kilogram
- e) langste, meter

- f) halfuur
- g) sestigste
- h) kwartier
- i) twintigste

3.

- a) negende
- b) honderdste
- c) eerste
- d) sestien

- e) sewe-en-twintig
- f) twee-en-twintig oor nege
- g) twee-uur

4.

- a) tweeduisend
- b) agt-en-sestig
- c) vyfhonderd-en-vyftig

- d) dertien
- e) tienduisend

5.

- a) 30 April 1985
- b) 15 Maart 1992
- c) 12 September 2017
- d) 11 Junie 2002

6.

- a) meter
- b) ton
- c) agt-en-dertig, jaar

- d) tweehonderd tot vyfhonderd, gram
- e) gram

7.

- a) laaste
- b) paar
- c) Meeste
- d) heelwat
- e) geen

- f) minste
- g) laaste
- h) baie
- i) verskeie

Voorsetsels

1.

- a) in, met
- b) oor, verby
- c) met
- d) op

- e) om
- f) voor, van
- g) in

2.

- a) agter
- b) buite
- e)

- c) buite
- d) van

3.

a) op	e) uit
b) tot	f) tot
c) met	g) by
d) vir	h) aan

4.

- a) Ek is **oor** tien minute terug.
- b) Die atleet neem **aan** atletiek deel.
- c) Ek gaan hom **by** die stasie haal.
- d) Christien kyk **na** die meermin wat **in** die see swem.
- e) Ek het **per** ongeluk my boek tuis vergeet.
- f) Ons hardloop **na** die sokkerveld toe
- g) Ek sal jou **oor** 'n rukkie sien.
- h) My tas staan **tussen** Fazeel en Elijah s'n.
- i) Ons luister dikwels **na** musiek.
- j) Die onderwyser klop **aan** die klas se deur.
- k) Ek glo nie **in** spoke nie.

5.

- a) Die aap **uit** die mou laat.
- b) Die kar **voor** die perde span.
- c) Bloed **uit** 'n klip tap.
- d) 'n Padda **in** die keel hê.
- e) Die kind **met** die badwater uitgooi.
- f) **Op** die draad sit.

Vaste voorsetsels

1.

a) aan	g) ten
b) in	h) Tot
c) in	i) om
d) ten	j) bo
e) deur	k) in
f) na	

Voegwoorde

1. Hy het sy tas by die skool vergeet, **maar** hy ry toe terug huis toe. Hy het baie huiswerk, **aangesien** 'n ander vriend van ons reeds sy tas gevat het. Hy het gedink hy sal dit later vir hom gee, **omdat** dit 'n groot misverstand was. Hy het nou verniet terug skool toe gery, **want** hy ry toe maar weer huis toe. Hy is bekommerd dat hy môre in die moeilikheid gaan kom, **terwyl** hy die volgende oggend baie vroeg met sy fiets skool toe ry. Sy huiswerk is nie gedoen nie, **alhoewel** die onderwysers hopelik sal verstaan dat dit net 'n misverstand was.

2.

a) tensy	b) hoewel

c) terwyl	g) dat
d) dan	h) maar
e) dat	i) omdat
f) daarom	

3.

- My oom hoes die hele dag, **omdat** hy te veel rook.
- Jy moet die bouer meer betaal **as** hy langer ure werk.
- Hy sweis die hele dag lank **en** moet sy oë beskerm.
- Sy het laat eers wakker geword, **daarom** was sy baie laat vanoggend.
- Die reën het hard geval, **daarom** is die grond nou lekker nat.
- Jy sal seerkry **as** jy daar afval.
- Hy het nie opgedaag nie, **omdat** dit gesneeu het.
- Die skoolhoof het hulle stilgemaak, **maar** die kinders wou nie luister nie.
- a. Ek het my hande gewas **nadat** ek geëet het.
- Ek gaan eers my tas regpak, **voordat** ek my huiswerk gaan doen.

4.

- Ek het geëet nadat ek my hande gewas het.
- Ek sal my huiswerk doen voordat ek my tas regpak.

5. Grap 1: want

Grap 2: toe, maar

Tussenwerpsels

1.

Kolom A	Kolom B
Aitsa!	verbasing
Ga!	afkeur
Brrr!	koudkry
Gmf!	onvergenoegd
Hoera!	blydskap
Ag!	spyt
Helaas	ongeduld

1.

a) Sjoe	d) Brr
b) Eina	e) Ai tog
	f) Oe la la
c) Hokaai	g) Hoer

Hersiening

1. 'n Man en 'n vrou kon elkeen 'n wens kry. **Die** man het gedink hy is slim en vra toe vir 'n jonger vrou. **Die** feetjie het nie **die** wens vervul nie, maar wel 'n gedeelte daarvan. Sy het **die** man dertig jaar ouer laat word en hom so 'n les geleer.

2.

a) met	c) op, na, tot
b) op, per	d) met, vir

- 3.
a) vyf en dertig	c) negentig
b) dertig	
- 4.
a) reg	e) reg
b) reg	f) verkeerd
c) verkeerd	g) verkeerd
d) verkeerd	
- 5.
- Dit is nou baie romanties, **dus** gaan ek dit sê.
  - Ek wil om die wêreld reis, **maar** ek wil dit saam met my dierbare man doen.
  - Omdat** julle al vir 35 jaar getroud is, **mag** julle elkeen een wens kry.
  - Die man het baie plooië in sy gesig **en** hy kan skaars loop.
  - Wees versigtig waarvoor jy vra, **aangesien** jy dit dalk mag kry.
- 6.
- Wees versigtig waarvoor jy vra, **aangesien** jy dit dalk mag kry.
  - Dit is nou baie romanties, **want** so 'n kans kry 'n mens net een keer in 'n leeftyd.
  - Die feetjie swaai haar haar towerstaf, **sodat** die geskokte vrou iets kan sê.
  - Tensy** julle 35 jaar getroud is, kry julle elkeen 'n wens.
  - Alhoewel** die feetjie haar staffie wuif, staan die vrou met die kaartjies in haar hand.
  - Skielik staan die man daar, krom en vol plooië, **maar** hy is nou negentig jaar oud.
7. Aitsa en Hmm
8. Aarde, Ga, Aitsa, Brr, Hoera
9. Gmf, en, al, tot, negentig, van, met
10. Be careful for what you wish; you might just get it.

Hoofstuk 7 Sinsleer

Begripstoets

1. Melkbosstrand
2. Hulle kom perlemoen steel.
3. Die voertuig ry stadig al teen die see af. ✓
Die paneelwa het donker vensters. ✓
Die paneelwa het geen nommerplate nie. ✓
Die mans haal sakke en duiktoerusting uit die paneelwa uit. ✓
Een van die mans draai om en kyk agterdogtig rond. ✓
Een van die mans lyk asof hy seker maak daar kom nie mense naby nie. ✓
4. Hy het 'n brein soos 'n speurder en dit begin werk.
5. Hulle kom perlemoen steel.
6. 'n Mens kan **stroop** op jou brood smeer (*syrup*).
7. Die polisie
8. Hulle word gevang.
9. Leerders se eie voorspellings
10.
  - a) bly stil
  - b) bespied
  - c) op jou maag seil
  - d) diewe / diefvriende
  - e) nee
  - f) vir seker

Onderwerp, voorwerp en gesegde in sinne

1.
  - a) 'n klip
  - b) die geheime
  - c) die blinkswart slang
  - d) lekker storieboeke
2.
  - a) Onderwerp: Ek, gesegde: woon
  - b) Onderwerp: Die saksofoonspeler, gesegde: lig:
  - c) Onderwerp: 'n Meisie, gesegde: leun
  - d) Onderwerp: Kate se sleutel, gesegde: draai
3.
  - a) Die atleet wen die 100 meter.
  - b) Die argitek teken planne.
  - c) Die koor sing 'n lied.
  - d) Die luiperd vang 'n bok.
  - e) Die kinders kry nuwe skoene.
4.
  - a) Ek^o sien^g 'n meermin^v in die rivier skuil.
  - b) Kate^o sien^g verskietende sterre^v.

5.

Kolom A	Kolom B
Die dieretuin	se olifante trompetter.
My oupa	het 'n bruin koei.
Die bok	blêr al heelaand in die hok.
Jou ma	sê 'n muis piep agter die yskas.

Byvoeglike bepalings

1. Leerders se eie keuse van bepalings. Hier is voorbeelde:
  - a) Die sambrele **met die lang handvatsels** is kleurvol.
  - b) Ons gaan kyk na die diere **met die velsiekte**.
  - c) Die meisie **met die rooi skoene** hardloop oor die straat.
  - d) Die winkel **op die hoek** verkoop groente.
  - e) Die ou man **met die krom rug** loop moeilik.
  - f) Ons het 'n **pragtige, nuwe** strandhuis.

Bywoordelike bepalings

1.
  - a) Bywoordelike bepaling
  - b) Byvoeglike bepaling
  - c) Byvoeglike bepaling
  - d) Byvoeglike bepaling
  - e) Bywoordelike bepaling
  - f) Byvoeglike bepaling
  - g) Bywoordelike bepaling
  - h) Bywoordelike bepaling
  - i) Byvoeglike bepaling
2.
  - a) Hulle baklei soos kat en hond. / wyse
  - b) Die kind speel onder die boom. / plek
  - c) Hulle sal so gou moontlik kom. / tyd
  - d) Hulle speel muurbal by die bane in die gimnasium. / plek
  - e) Die man was 'n rukkjie terug nog hier. / tyd
  - f) Daardie sappige perskes word met groot smaak geëet. / wyse
  - g) Hulle kom met 'n spoed by die partytjie aan. / wyse

Byvoeglike bysinne

1.
  - a) Ons koop kos by 'n supermark **wat in ons naaste dorp is**.
  - b) Die duiwe **wat op die telefoondrade sit**, koer die hele dag lank.
  - c) Hy woon nou in Suid-Afrika, maar Zimbabwe is die land **waar hy gebore is**.
  - d) Xoli soek na een van haar katte – die een **wat die krulstert het**.
2.
  - a) Andile knip die papier met die skêr **wat sy ma vir hom gegee** het.
  - b) Die brug **waaroor ons ry** is lank.
  - c) My vriende **saam met wie ek partytjie toe gaan**, is al hier.
  - d) Ek hou van die onderwyser **wat saam met ons tennis speel**.

- e) Justin dink hy ken die een man **wat 'n swart mussie dra.**

Bywoordelike bysinne

- 1.
a) Byvoeglike bysin	c) Bywoordelike bysin
b) Byvoeglike bysin	d) Bywoordelike bysin
- 2.
- a) Jy moet asseblief saamkom **indien jy moontlik kan.**
- b) Ons het huis toe gegaan **na ons die konsert bygewoon het.**
- c) **As gevolg van sy been wat seer was,** kon hy nie sokker speel nie.
- d) Ek is op my gelukkigste **as ek op die plaas is.**
- e) Hulle stap **met die son wat opkom,** skool toe.

Die infinitief

- 1.
- a) Ek vra vrae in die klas **om meer te weet.**
- b) My broer oefen elke dag **om fiks te word.**
- c) Sy werk hard **om 'n onderskeiding te behaal.**
- d) Die voëltjies sing daarbuite **om te wys die nuwe dag het begin.**
- e) Hulle hou daarvan **om vis te vang.**

Enkelvoudige, saamgestelde en veelvoudige sinne

Enkelvoudige sinne

- 1.
a) Nee ✗	d) Ja ✓
b) Nee ✗	e) Ja ✓
c) Ja ✓	f) Ja ✓

Saamgestelde sinne

- 1.
a) Nee ✗	d) Ja ✓
b) Ja ✓	e) Ja ✓
c) Nee ✗	f) Ja ✓
- 2.
a) Enkelvoudig	d) Enkelvoudig
b) Saamgestel	e) Enkelvoudig
c) Saamgestel	

Veelvoudige sinne

- 1.
a) Ja ✓	d) Ja ✓
b) Nee ✗	e) Ja ✓
c) Ja ✓	f) Nee ✗
- 2.
a) Enkelvoudig	c) Veelvoudig
b) Veelvoudig	d) Saamgestel

e) Enkelvoudig

Woordorde in sinne

1.

- a) Vir my ma is dit baie lekker.
- b) In Durban is die strande baie groot.
- c) Dit weet hulle nog nie vir seker nie.
- d) In elk geval mag jy nie more skool toe gaan nie.
- e) So moeilik is die Wiskundesom rêrig nie.
- f) Ses jaar lank moet sy nog in die bank werk.

S(v¹)TOMP(v²)I

1. **Nota: Die blou blokkies is die onderwerp, grys blokkies is die bywoordelike bepaling en die geel blokkies is die voorwerp.**

- a) Hy het my voete vanmiddag onophoudelik gekielie.
- b) Ek wonder of ek later gou-gou na die kafee toe moet stap.
- c) Die seun speel heeldag lank sokker by die skool.
- d) Brian sal môre aand vroeg na die konsert by die stadion gaan.

2.

- a) Sy **verf vanaand** haar naels by die huis.
- b) Hy **draai** die sleutel **stadig** in die slot.
- c) My pa **koop vandag** 'n skaatsplank by die winkel.

3.

- a) Jy moet nou **dadelik** jou antwoord in jou boek skryf.
- b) Ek sal **binnekort** vir jou 'n baie mooi verjaarsdaggeskenk by die winkel koop.
- c) My oom het **eergister** sy skaatsplank by ons huis gesoek.

4.

- a) Hy **behoort te** antwoord.
- b) Sy **behoort** saam **te** gaan.
- c) Ons **behoort** net hier **te** bly.
- d) My pa **behoort** kliphard in die stort **te** sing.
- e) Sy **behoort** al van baie vroeg af **te** sit en werk.
- f) Die onderwysers **behoort** na die kinders **te** kyk.
- g) Hy **behoort** sy sporttalent op die tennisbaan **te** oefen.

5.

- a) Ek **probeer** elke middag my huiswerk doen. / Ek **probeer om** elke middag my huiswerk **te** doen. (Both is correct.)
- b) Ons kinders hou **daarvan om** elke dag vroeg op testaan.
- c) Ek en my vriende **is besig om** buite die klas te staan en gesels.
- d) My suster en broer **probeer om** altyd eerste by die skool **te** wees. / My suster en broer **probeer** altyd eerste by die skool **te** wees.
- e) Ons hou **daarvan om** slaap laat te slaap as dit naweek is.
- f) Ek **is besig om** my tande te borsel.

Ontkenning

1.
  - a) Athambile het nie vandag hard genoeg gewerk nie.
  - b) My vriend sê hy gaan nie vanmiddag na my huis toe kom nie.
  - c) Ek het nie twee broers en een suster nie.
  - d) My pa werk nie ver van die huis af nie.
2.
  - a) Hy gaap nie.
  - b) Hy word nie vroeg wakker nie.
  - c) My ma lag nie.
  - d) Die hond is nie geborsel nie.
  - e) Selfoongebruik kan nie gevaarlik wees nie.
3.
  - a) Die Wiskundevraestel het **niks** in wat hy kan doen nie.
  - b) Ons gesin het **nog nooit** baie van vrugte gehou nie.
  - c) Die personeel kom **nooit** betyds by die skool aan nie.
  - d) Ek het die meisie **nog nooit** in die winkelsentrum gesien nie.
  - e) Het die vrou **nog nêrens** so 'n gelukkige seuntjie gesien nie?
  - f) Kuberboelies sluip **nêrens** op die web rond nie.
  - g) Ek koop **geen** Apple-produk nie.
4.
  - a) Jy mag nie hier eet nie.
  - b) Geen word hier selfone toegelaat nie.
  - c) Jy mag nie hier skaats nie.
  - d) Geen honde word hier toegelaat nie.
  - e) Jy mag nie musiekinstrumente hier speel nie.
  - f) Jy mag nie hier rook nie.
  - g) Jy mag nie hier vuurmaak nie.
5.
  - a) Nee, ek het nie gesien hoe die perlemoendief duik nie.
  - b) Nee, ek sal nie die skottelgoed was nie.
  - c) Nee, ek wil nie saam met julle na die strand toe gaan nie.
  - d) Nee, ons het nie vir jou geld vir 'n koeldrank nie.

Sinstipes

1.
  - a) Waarom gaan hy later vandag winkel toe?
  - b) Waar is daar altyd lekker kos?
  - c) Wie wil baie graag 'n prys kry?
  - d) Wanneer wil sy al haar huiswerk klaar hê?
  - e) Waarom wil Chloe dadelik huis toe gaan?

- 2.
- Nee, ek sal nie ophou om so hard te praat nie.
  - Nee, ek doen nie graag huiswerk nie.
  - Nee, ek is nie lief vir lees nie.
  - Nee, hy sit nie die hele dag voor sy lessenaar nie.
  - Nee, my vriend kan nie môremiddag speletjies speel nie.
- 3.
a) Waarom	d) Hoe
b) Hoekom	e) Waarheen
c) Wanneer	
- 4.
- Moenie dadelik jou tande borsel nie!
Moet jy nie dadelik jou tande borsel nie?
  - Moenie gaan swem nie!
Moet jy nie gaan swem nie?
  - Moenie raas nie!
Moet jy nie ophou raas nie?
  - Moenie nou kom eet nie!
Moet jy nie nou kom eet nie?
  - Moenie my pla nie!
Moet jy my nie pla nie?

Lydende en bedrywende vorm

- 1.
- Die hele klas sal na die mooi meisie se partytjie genooi word.
  - Die pragtigste kunswerke word in die kunsklas deur die leerders gemaak.
  - Die hokkiebal word deur die hokkiespeelster met haar stok raakgeslaan.
  - 'n Piekniek word elke jaar by die dam gehou.
  - Sy ma word styf teen sy pa vasgedruk.
- 2.
- Daar sal aan ander dinge gedink word.
  - Deur wie sal daar diep in haar oë gekyk word?
  - Deur wie is daar gister so hard sokker geoefen?
  - Daar is lekker gekuier op die strand
  - Daar word na die huis gegaan deur die ouens.
  - Deur wie is daar op die perlemoen beslag gelê?
- 3.
- Verlede tyd: Die sekretaresse het 'n e-pos gestuur
Lydende vorm: 'n E-pos is deur die sekretaresse gestuur.
  - Verlede tyd: Rook het ons gesondheid benadeel.
Lydende vorm: Ons gesondheid is deur rook benadeel.
  - Verlede tyd: Ons het dikwels van die gevare vergeet.
Lydende vorm: Die gevare is dikwels deur ons vergeet.
  - Verlede tyd: Juffrou Ntsangase het ons Afrikaans geleer.

Lydende vorm: Afrikaans is deur Juffrou Ntsangase vir ons geleer.

- 4.
- Die onderwysers het die graad 8's al 'n paar keer aangewys as die slimste groep.
  - Die toneelgroep van die skool het baie hard ge oefen.
  - Die sokkerspan was hierdie jaar nog nie verslaan nie
  - Die skool reël 'n oueraand.
  - Hulle gebruik elke keer 'n simpel verskoning om nie te kom nie.
- 5.
- Ek gebruik my Bewaker-sintuie.
  - Ek verstaan nie pers Maan-taal nie.

Direkte en indirekte rede

1.

Direkte rede	Indirekte rede	✓ of ✗
“Ons wag tot hulle ingaan, dan skiet ons en gaan haal die polisie,” sê Zander vir sy vriend.	Hulle moet wag tot hulle ingaan, dan moet hulle skiet en die polisie gaan haal, sê Zander vir sy vriend.	✓
Hy antwoord: “Melkbosstrand se polisie is die heel beste.”	Hy antwoord: Die polisie is die heel beste.	✗
“Stop eers, ons moet ons liggies afsit.”	Hy sê dat hulle eers moet stop, want hulle moet eers hulle liggies afsit.	✓
“Ons los ons borde hier teen die kragboks.”	Hy stel voor dat hulle hulle borde daar teen die kragboks moet los.	✓
“Hy’s seker die <i>lookout</i> ,” fluister ek vir Zander.	Hy fluister dat hy seker die <i>lookout</i> is.	✗
“Ek het al baie speurverhale gelees,” sê hy.	Hy sê dat ek al baie speurverhale gelees het.	✗
Oom Renaldo sê: “Die ouens is baie wakker en hulle is gevaarlik.”	Oom Renaldo het gesê dat die ouens baie wakker is en dat hulle gevaarlik was.	✗
“Sjarrap!” fluister-skree ’n manstem.	’n Manstem fluister-skree dat hulle moet stilbly.	✓

Direkte rede by vrae

- 1.
- My vriend het gesê dat hy is nou regtig vandag moeg is.
  - My ma roep dat ons kan kom eet.
  - Ek fluister vir Zander dat hy seker die wag is.
  - Die klas het gekladat hulle nie nog ’n toets wil skryf nie.
  - Die man dreig dat hy vir haar ma sal sê.

2.

- a) Mary sê: “Ons hou baie van die seuns in die sokkerspan.”
- b) Thebogo vra: “Is jy bang julle gaan verloor teen Prima Hoërskool?”
- c) “Vandag gaan ons almal oplet in die klas,” sê Yolandie.
- d) “Nee, maar ek wil graag sien hoe julle dit doen,” sê die meisie vriendelik.
- e) “Hierdie is die plek waarvan ek julle vertel het,” roep sy uit.

Hersiening

1. Hoekom, Waarom, Hoeveel

2.

Afrikaans	Engels
fooi	tip / gratuity
klou	cling
steriliseer	sterilise
koeëls	bullets
koes	cuck
fortuinvertellers	fortune tellers
superheld	super hero

3.

Afrikaans	Engels
fonds	fondse
glue	gom
inside	binne
syringe	inspuiting
flavour	geur
chest	bors
pilots	loodse
darkness	duisternis
sponges	sponse

4.

- a) Tarzan eet wilde sampioene in die woud.
- b) Die gom plak aan my vingerpunte vas.
- c) Ek wonder hoe seesponse lyk.

5.

- a) Gom klou nie aan botteltjies se binnekant vas nie.
- b) Tarzan het nie 'n baard nie.
- c) Kamikaze-vlieëniers dra nie helms nie.
- d) Muisgeur-katkos sal soveel lekkerder vir 'n kat wees.

- 6.
- Kamikaze-vlieëners moet helms dra.
  - Muisgeur-katkos moet beskikbaar wees.
- 7.
- Hoekom hef banke nie 'n fooi op “onvoldoende fondse” nie?
  - Hoekom glo niemand jou nie?
  - Waarom kan Superman nie koeëls met sy borskas stop nie?
  - Hoekom dra kamikaze-vlieëners nie helms nie?
  - Hoekom is daar nie nog steeds ape nie?
  - Hoekom werk hulle nie meer om geld te maak nie?
- 8.
- Iemand vra hoekom banke fooie hef op “onvoldoende fondse”.
  - Iemand vra hoekom Tarzan nie 'n baard kweek nie.
  - Iemand vra hoekom Superman koeëls met sy borskas kan stop.
  - Iemand vra hoekom kamikaze-vlieëners helms dra.
  - Iemand vra hoekom daar nog steeds ape is.
  - Iemand vra hoeveel dieper die see sou gewees het as daar nie sponse in gebly het nie.
- 9.
- 'n Baard word nie deur Tarzan gekweek nie.
  - Helms word deur kamikaze-vlieëners gedra.
  - 'n Woord soos “lispel” is deur slim mense uitgedink.
  - Loterynommers word deur fortuinvertellers voorspel.
  - Spuitnaalde word deur die dokter gesteriliseer wanneer dit gebruik word om die doodstraf toe te dien.
- 10.
- Maak die knoop los.
  - Ek en Sicelo sal so gou moontlik na die natuurpark toe gaan.
  - My suster gaan per trein skool toe.
  - 'n Mens kan met twee naalde en genoeg wol 'n warm trui en 'n serp brei.
  - Jy moet hard studeer en baie oefeninge doen om te kan slaag.

11. Nota: Die oranje blokkies is die voorwerp en die geel blokkies is die onderwerp. Die gesegde is onderstreep.

- Banke betaal gewoonlik goeie rente.
- Die verf is nat.
- Tarzan kweek nie 'n baard nie.
- 'n Superheld kan koeëls met sy borskas stop.
- Kamikaze-vlieëners moet altyd helms dra.
- Fortuinvertellers voorspel nooit die loterynommers reg nie.

- 12.
- Byvoeglik
  - Bywoordelik
  - Bywoordelik
  - Bywoordelik

13.

a) Tyd

b) Plek

c) Wyse

14.

- a) Sy het besluit om wel die pakkie oop te maak.
- b) Ons het besluit om eers in die dorp stil te hou.
- c) Hulle is van plan om die span af te rig.

Hoofstuk 8: Betekenisleer

Begripstoets

1.

4	Redes word gegee waarom oom Tienie Bakkes belangrik is.
2	Elton antwoord die interkom.
5	Sy ma kom by die huis aan.
1	Hy skop sy toon stukkend.
6	Sy ma verbind sy toon.
3	Hy praat met oom Tienie Bakkes.

2. voorsitter, verpleegster, raas, snotkop, koffietafel, seer, hoërskool, matrieks

3.

a) die hele tyd	d) in die hande
b) kwaad	e) weglêsnor
c) oop, kwaadheit	f) sersant-majoor

4. Blokkiesraaisel:

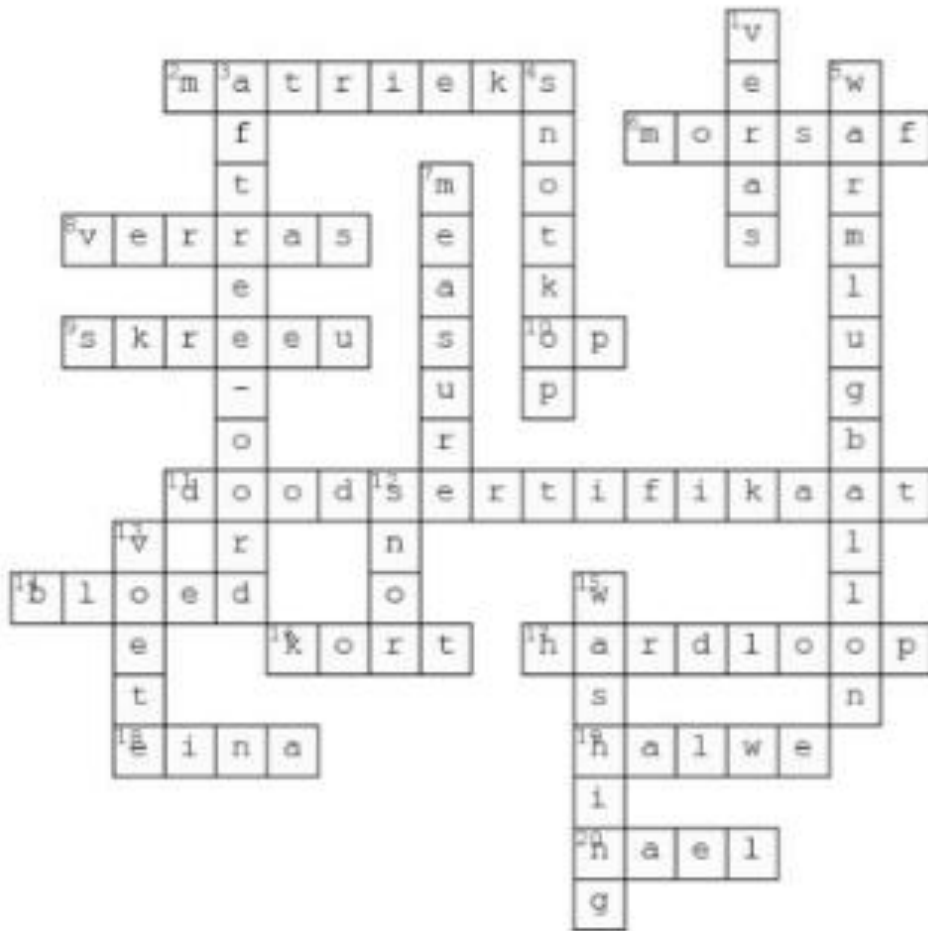
Antwoorde:

Dwars

5. matrieks
6. mors-af
8. verras
9. skreeu
10. op
11. doodsertifikaat
14. bloed
16. kort
17. hardloop
18. eina
19. halwe
20. nael

Af:

1. veras
3. aftree-oord
4. snotkop
5. warmlugballon
7. measure
12. snor
13. voete
15. washing

- 5.
- a) kort voor lank
  - b) nat agter die ore wees
  - c) voete kry
  - d) opstyg soos 'n warmlugballon

Letterlike en figuurlike taalgebruik

- 1.
- a) Letterlik
  - b) Letterlik
  - c) Figuurlik
  - d) Figuurlik
  - e) Letterlik

Idiomatiese uitdrukkings/idiome en spreekwoorde

1.

padda	Dis so seker soos wat padda manel dra.	Dis beslis waar.
vingers	Hy het my oor die vingers getik.	Hy het met my geraas.
eiers	Ek moet op eiers loop.	Ek moet versigtig wees.
Grieks	Jy praat Grieks.	Nie verstaan wat iemand sê nie.
duim	Jy suig die antwoorde uit jou duim.	Jy ken nie die antwoorde nie en sê sommer enigiets.
berge	Jy het berge versit.	Baie gedoen kry.
appels	Hulle het appels geswaai.	Baklei/boks
baadjie	Moet hom nie op sy baadjie takseer nie.	Hy lyk maar asof hy dit nie kan doen nie.

2.

a) skape	g) berg
b) olifant	h) eier
c) dam	i) vlieg
d) Appeltjie	j) Jakkals
e) bul	k) druiwe
f) haantjie	

3.

Kolom A	Kolom B
Iemand siepsop en braaiboud gee.	Vir iemand 'n pak slae gee.
Liewer bang Jan as dooie Jan.	Wees liewer versigtig as oorhaastig.
Vir die maan blaf.	Geen kans hê om dit reg te kry nie.
So 'n bek moet jêem kry.	Ons hou van dit wat hy/sy sê.
Volstruispolitiek bedryf.	Maak asof hy/sy nie alles raaksien wat gebeur het.
Dit gaan by die een oor in en by die ander oor uit.	Hy/Sy luister nie regtig nie.
Stille waters, diepe grond, onder draai die duiwel rond.	Iemand lyk maar stil, maar kan ander dinge agteraf doen.
Klein muisies het groot ore.	Wees versigtig vir wat jy sê, want klein kindertjies kan na alles luister wat 'n mens sê, luister.
In iemand se slaai krap.	Jou met ander mense se liefdessake inmeng.
Honger is die beste kok.	As 'n mens honger genoeg is, sal jy enigiets eet.

4.

a) hand	f) appel
b) vroeër	g) kant
c) land	h) dag
d) kop	i) dik
e) rep	j) beef

5. Prent 1: fluit, prent 2: skoen, prent 3: bek
- 6.
a) nugter	d) spyte
b) kringloop	e) grond
c) rasend	f) gevolg
- 7.
a) dank	f) stap
b) botter	g) woord
c) min	h) siel
d) hoender	i) daad
e) dag	
- 8.
a) weg	e) klere
b) bome	f) pen
c) honde	g) muis
d) smart	

Sinonieme

- 1.
a) neersit	e) jammer
b) woede	f) mond
c) hardloop	g) Bly stil
d) Snuiter	h) voorsitter
- 2.
a) fisies beperk	d) suip
b) maag	e) mond
c) huil	
- 3.

Kolom A	Kolom B
Die bekende akteur speel nou in 'n nuwe film.	Sy is 'n uitstekende toneelspeler .
Ons sal hieroor moet praat .	Kom ons bespreek net eers die saak.
Die vertelling het my aandag vasgevang.	Die storie was spannend.
Iemand wat handig is, kan alles regmaak.	Sy is knip met naaldwerk.
Slim gedink, my kind!	Wat 'n intelligente vraag!
Sy het dit nie opsetlik gedoen nie.	Hy het aspris nie vir haar gevra nie.
Sy is ongetwyfeld van adellike afkoms .	Dit lyk asof sy van Ierse herkoms is met haar rooi hare.
Jy verneder iemand as jy op hulle skree.	As iemand jou afkraak , laat dit jou sleg voel.
Die onderwyser is die een wat almal altyd aanmoedig .	Die kaptein motiveer sy span.
Sy eksamenuitslae was uitstekend.	Hy het uitstekende resultate behaal.
Meisies kan nogal jaloers wees op mekaar	Sy is 'n afgunstige mens wat niemand anders iets gun nie.

Party mense is net so tydsaam asof hulle die hele dag het om iets te doen.	Die skilpad kom stadig aangestap.
Hy lyk presies soos sy pa.	Jy moet die resep se stappe noukeurig volg.

4.

a) onbeskaafd	d) werklikheid
b) weerklink	e) wreed
c) stelsel	f) skenking

Antonieme

1. maklik, onthou, vroeg, vra, voor, einde, nag, kort, vinnig, begin, hele

2.

a) vinnig	e) propvol
b) suinig	f) boontoe
c) nêrens	g) diep
d) armes	

3.

a) swaar	d) afdraande
b) stomp	e) strooijonker
c) oud	

Homonieme

1. Leerders se eie sinne. Hier is voorbeelde:

- Die **wag** staan voor die hek.
- Die **net** op die tennisbaan is stukkend.
- Ek voel **goed** vandag.
- Hy praat op 'n hoë **toon**.
- My seerplek **sweer**; dit wil nie gesond word nie.
- Die wyn het rêrig 'n lifelike **neus**.

2.

Kolom A	Kolom B
Klere kos baie geld.	
Sy naam is Ben Vos .	
Ons vertrek om vyfuur.	

Daar het vier mense opgedaag.	
Ons gaan vanmiddag die koppie uitklim.	
My bakkie is vol nagereg geskep.	
Die kleuter kan goed swem.	
Ek lê op die bank .	

3. Blokkiesraaisel:

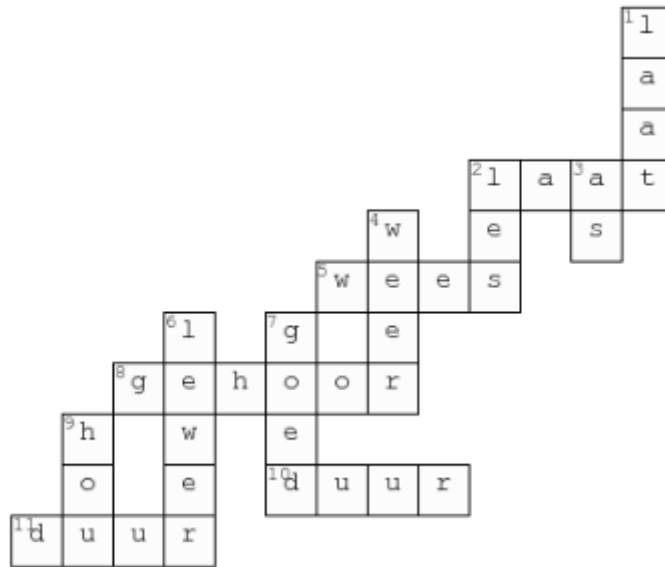
Af:

1. laat
2. les
3. as
4. weer
5. lewer
7. goed

9. hou

Dwars:

2. laat
5. wees
8. gehoor
10. duur
11. duur

Homofone

1. voet, reling, moet, haal, swaar, grootte, steil, hart
- 2.

Ons rys deur Europa.	x
Die bleikmiddel maak die wasgoed pragtig wit.	✓
Jou hare is in 'n moderen steil gesny.	x
Ek weier om alleen te gaan swem.	✓
Die kanker lyer is baie swak.	✓
Die fee wei in die veld.	x
My ma sê altyd: " Reik na die sterre, my kind!"	✓

2. Leerders se eie sinne met homofone, hier is voorbeelde:
  - a) Ek is baie **maer**.
Ek wil gaan, **maar** ek is siek.
  - b) Ek **wed** jou dat die toets maklik gaan wees.
Die **wet** stipuleer dat jy nie mense mag vermoor nie.
  - c) 'n **Dokter** maak mense gesond.
'n **Doktor** het 'n akademiese graad.
  - d) Ek is **lid** van 'n party.
My vingers se **litte** is seer.
  - e) Die **rand** is swak teen die pond.
Op die **rant** van die berg sien ek die bok.
  - f) Die pen is **syne**.
Die toring stuur **seine** uit.

3.

Kolom A	Kolom B
Ek eis dat jy verduidelik.	
My tannie voed die kind.	
Andile het sy graad op universiteit gekry.	
Clare lyk viets vandag!	

Paronieme

1.

a) herken	g) bedank
b) vervelig	h) erken
c) verveel	i) verlede
d) siekerig	j) getrou
e) sieklik	k) afdank
f) gelede	l) vertrou

2.

a) beoordeel, veroordeel	d) kosbaar, kostelik
b) instem, bestem	e) kinderlik, kindragtig
c) beroep, roeping	

3.

a) vis gevang	d) vol stoom
b) visgevang	e) soet, sappig
c) volstoom	f) soetsappig

Woorde wat maklik verwar word

1.

a) Ken	c) weet
b) Ken	d) weet

e) Weet

2.

- a) bleik
- b) reik
- c) keel
- d) Bêre, lêer
- e) spyt
- f) berug
- g) berig
- h) ryk

- i) bont
- j) leër
- k) klere
- l) Kyk
- m) afspuit
- n) gedurig
- o) gedurende
- p) swaar

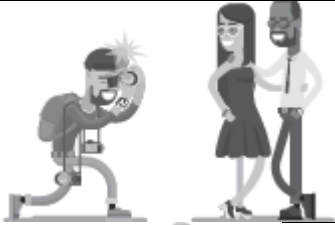

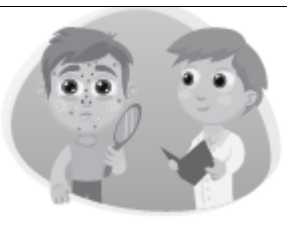

Een woord vir 'n omskrywing

1.

- a) vraat/smulpaap
- b) meubels
- c) string
- d) president/leier
- e) breekgoed
- f) skinderbek

- g) kruideniersware
- h) akwarium
- i) planetarium
- j) lui aard
- k) resep
- l) vegetariër

2.

Kolom A	Kolom B
	fotograaf
	boer
	dermatoloog
	afriqter

	posbode
	loodgieter
	predikant

3.

a) Mexikaan	f) Amerikaner
b) Egiptenaar	g) Japannees
c) Brasiliaan	h) Kongolees
d) Suid-Afrikaner	i) Italianer
e) Rus	

Hersiening

- individu en uniek
- niemand
  - dieselfde
- Hulle trek dieselfde soort klere aan om te wys hulle verskil van mekaar. ✓
- Sy speel 'n **rol** in die film.
- Vinkel en koljander is al twee kruie wat baie dieselfde proe. ✓ Mense wat baie dieselfde is, word soms Vinkel en Koljander genoem. ✓
a) raad	d) hael
b) swaer	e) leuen
c) lid	f) ly
- Almal
  - Al
a) uitbrei	d) tekere
b) weet	e) Niemand
c) stemmig	f) verlede

- g) foute
9.

Kolom A	Kolom B
Ons ry met Jan Tuisbly se karretjie.	Ons gaan nie weg nie.
Hierdie werk is bokant my vuurmaakplek.	Dit is vir my baie moeilik.
Sy oë is al weer groter as sy maag.	Hy het meer ingeskep as wat hy kan opeet.
Die appel val nie ver van die boom af nie.	Hy aard na sy ouers.
Die kind is besonder voor op die wa.	Glad nie skaam nie.
Hy sit net daar met 'n mond vol tande.	Hy praat nie veel nie.
Hy het dit vir 'n appel en 'n ei gekoop.	Spotgoedkoop
Sy is nog nat agter die ore.	Nie baie ondervinding nie.

Oefenvraestel

1. Ek hou van jou as mens, solank jy die dinge doen wat ek voorstel. ✓
2. D B G C E F A ✓
- 3.

Die laaste paar weke is ek telkemale vasgevang in die oorlog tussen rokers en nie-rokers.	Rokers en nie-rokers baklei al twee met my.	Vals ✓
My sinusholtes is maar sensitief.	Ek ruik maklik wanneer iemand gerook het.	Vals ✓
Ek sukkel om die logika agter jou finansiële moeilikheid te verstaan.	Rokers het nooit geld nie, maar hulle het altyd genoeg om sigarette te koop.	Waar ✓
Ek is jammer as ek na jou gevlekte naels en tabaktande staar.	Ek kan nie ophou kyk na die merke van die rook op jou naels en tande nie.	Waar ✓
Ek glo dat dit jou keuse is en nie jou verslawing nie.	Jy kan ophou rook, maar jy wil nie.	Waar ✓

4. Peter Stuyvesant ✓
5. Sodat die rookreuk nie die res van die week in die huis hang nie. ✓
6. Dit is vir hulle lekker en dit gee spanningsverligting. ✓✓
7. Figuurlik ✓
8. Veertig rand ✓
9.
  - a) braai ✓
  - b) aanhoudend ✓
  - c) nikotienbelaaide ✓
  - d) trekpleister ✓
10.
  - a) rokersafdeling ✓
  - b) etenstafel ✓
11. Daar is 'n komma voor en na jy iemand direk aangespreek het. ✓
12. tabaktakkie ✓
- 13.

verdwyn	A	moment	C	✓
vreemd	B	probleme	E	✓
mompel	C	wegraak	D	✓
moeilikheid	D	onduidelik praat	B	✓
oomblik	E	snaaks	A	✓

14.
  - a) warm ✓
  - b) somer ✓
  - c) binne ✓

15. Leerder se eie sin met “nael”: Ek nael om eerste by die wenstreep te wees. ✓

16. verëer ✓

17. daaglik ✓

18.

a) Nee, ek sal nie meer van jou hou nie. ✓

b) Ongelukkig is dit nie voorwaardelik nie. ✓

19.

a) kolonie ✓

b) baksel ✓

20. goed ✓

21. minste ✓

22. nikotienbelaaier ✓

23. Eie sinne soos: Rook gerus, maar weet dat jou gesondheis daaronder ly. ✓

24. As mens word jou reg erken. ✓

25.

a) wenkbroue ✓

b) restaurante ✓

26.

a) oorloggie ✓

b) rokersafdelinkie ✓

c) hoésie ✓

d) longetjie ✓

e) sitkamertjie ✓

f) wolkwolletjie

g) wekie ✓

h) mensie ✓

27.

a) dik ✓

b) sand ✓

28.

a) tot ✓

b) op ✓

29.

a) hulle ✓

b) wat ✓

c) hom ✓

30.

Kolom A	Kolom B
lig 'n wenkbrou	verbaas wees ✓
met ope arms ontvang	gasvry ✓
dis 'n saak van lewe of dood	belangrik ✓
iemand kwalik neem	die skuld vir iemand gee ✓
iemand tot halt roep	stop ✓

31. Hy moet sy stompies optel! ✓

Best Books Eksamenhulp Graad 9 Taal- en lees oefenboek vir Eerste Addisionele Taal: Memorandum Kopiereg berus by die skrywer en NB Uitgewers/Best Books 2018

32. Hy wil sy bes probeer om op te hou rook. ✓

33.

- a) aanhoudend ✓
- b) lekker ✓

34.

- a) Bywoordelike bepaling ✓
- b) Byvoeglike bepaling ✓

35. weet ✓